

פרפראות בפרשה



לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

אייר התשפ"ה
מפטייר וארבעה אנשים היו מצרעים (מלכים ב ז)
פרקי אבות פרק ב'

פרשת תזריע - מצורע

עלון פרפראות בפרשה וחיידושי תורה מ'א' ועד ת' על פרשת השבוע עניינא דיומא מפרשי ומדרשי חז"ל
התשובות מסודרות לפי סדר א-ב
בפרשה תזריע 67 פסוקים, בפרשת מצורע 90 פסוקים. סה"כ 157 פסוקים = זקן, נקבה.

בפרשת תזריע - מצורע שמונה עשרה מצוות, מתוכן 16 מצוות עשה, ו-2 מצוות לא תעשה. (ספר החינוך)
עשה: טומאת יולדת • קרבן יולדת • טומאת מצורע • הנהגת המצורע וכל מטמאי אדם בקריעה ופרימה • נגעי בגדים • הטהרה מן הצרעת שתהיה במינים ידועים • תגלחת מצורע ביום השביעי • טבילה לטמאים • קרבן מצורע כשיתרפא מצרעתו • טומאת בית שיהיה בו נגע • טומאת זב להיות טמא ומטמא • קרבן זב כשיתרפא מזובו • טומאת שכבת זרע שהוא טמא ומטמא • טומאת נדה שטמאה ומטמאה • טומאת זבה שטמאה ומטמאה • קרבן זבה כשתרפא מזובה. לא תעשה: שלא יאכל טמא מן הקדשים • שלא יגלח שער הנתק.
בשנה פשוטה פרשת תזריע תמיד מחוברת עם פרשת מצורע שאחריה.

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר (יב ב) צדקת הבנים על הרוב תלוי באשה. פי תזריע וילדה זכר ר"ת זכות. ולא אהא אמנו ואם דוד המלך ע"ה זככו מחשבתם והגדילו טהרת רעיוניהן ולזה היו הבנים קדושים. וזהו מה שאמרו רז"ל (תהלים לג ט) פי הוא אָמַר וַיְהִי זו אשה הוא צִנְה וַיַּעֲמֵד אלו הבנים כי אשר זכה בבת זוג נאה דלפי זכותו הקנו לו מן השמים. דאיש ואשה שזכו הוא כגפן פוריה והבנים בני עליה זרעא מעליא. וזה רמז ר"ת זכות דהתורה באשה זכות תולה צדקת הבן. ור"ת פי תזריע וילדה זכר בגימטריא תגל רמז תגל האשה בפרי בטנה שזכתה להוליד זכר שהקב"ה בוחר בזכרים כמ"ש במדרש (במדבר רבה פ"ג) כבודו של הקב"ה עולה מן הזכרים. דמלבד שהזכרים עוסקים בתורה ומקיימים כל המצוות. עוד בה שעל ידם הוא תיקון השכינה ויחוד עליון והדברים עתיקים. ולכן תגל האשה שעל ידה בא זכר לעולם כי שיה ושיג לו לתקן השכינה וכל נשי ישראל אחידן בשכינתא. גם תזריע גימטריא פורת. ולפי הפשט תגל האשה דבאמצעותה מקיים האיש מצוה, כמ"ש הר"ן ז"ל (ריש פ"ב דקידושין) דהגם דאיתתא לא מפקדא בפ"ור מ"מ עושה מצוה. (חומת אנך)

וילדה זכר - ז' כ"ר. ז' דרונות שולח הקב"ה למי שנולד לו בן זכר. גולד מקיים מצות מילה. גדל מעט מקיים מצות פדיון הבן. התחיל לדבר מלמדו תורה צוה לנו. גדל מעט יותר מלמדו ספר. גדל מעט הגיע לחינוך מחנכו במצוות. גדל יותר משיאו אשה. (חומת אנך בשם רבינו אפרים)
וביום השמיני ימול בשר ערלתו. (יב ג) בגימטריא 'שכל היום יהיה כשר למול'. (1067), לפי ש"ב פעמים כתוב 'ברית' בפרשת מילת אברהם (בראשית יז) כנגד י"ב שעות היום וי"ב שבטים, כן י"ב פעמים 'זרע' בפרשת לך לך, לכך כל היום כשר למילה, ואברהם מל עצמו בעיצומו של יום כדי שיראו כולם מה הוא עושה, זהו (ישעיה סא ט) פל ראייהם יפירוים פי הם זרע ברוך ו-הנה. בגימטריא 'זרע אברהם'. (525). (הרוקח)

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. (יב ג) הפסוק מתחיל ב-ו' ומסיים ב-ו' כי כל מעשה בראשית עומד בזכות המילה שנאמר (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם וילילה חקות שמים וארץ לא שמימי. ד"א וביום השמיני ימול ר"ת וה"י והוא שם המפורש נחתמו ו' קצוות בול הפכים שבו כדקאמר בספר היצירה (ד) 'שלוש אבנים בונות ששה בתים' שאינו רואה פני שכינה אם לא נימול לשמונה, ולכך מי יעלה לנו השמינה ר"ת מילה וס"ת הוי-ה, וה' תיבות בפסוק ומסיים ערלתו כנגד ה' ערלות, ערלת און, ערלת שפה, ערלת לב, ערלת בשר, ערלת האילן. ד"א ה' תיבות לומר שהיא שקולה כנגד ה' חומשי תורה, וכל העולם הזה שנברא בה' מתקיים בשבילה. (מושב זקנים) דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה"א בראם, העוה"ז נברא בה"א. (ב"ר יב י)
כשמכניסים את התינוק למול, אומרים ברוך הבא. מפני שהבא בגימטריה שמונה, וזהו ברוך הנימול לשמונה, כמניין 'הבא' (אבודרהם).

ה' פעמים כתיב זאת תורת גבי מצורע - זאת תורת גבי מצורע (יג ט). זאת תורה תורת המצורע (יד ב). זאת תורת אֶשֶׁר בו נגע צרעת (יד לב). זאת התורה לְכָל נגע הצרעת (יד נד). זאת תורת הצרעת (יד נו). כנגד חמשה חומשי תורה. לומר כל המדבר לשון הרע עובר על חמשה חומשי תורה. (ילקוט האובי)
דרשו רבותינו ז"ל חכמי האמת אין הנגעים באין אלא על לשון הרע, שנאמר (קהלת ה ה) אל תתן את פיה לחטיא את בשרך, כלומר אל תתן רשות להוציא דבר מפיה לחטיא את בשרך, להלקות את גופך, ואל תאמר לפני המלאך הממונה עליך בשגגה הוצאתי הדבור מפיו, שכל דבור ודבור שיוצא מפיה בספר נכתבין, בין טוב ובין רע בין שוגג בין מזיד, למה יקצוף הא-להים על קולך ויחבל את מעשה ידך, אלו הידים והגוף שלוקין בנגעים. (רבינו בחיי)

והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג ב) במדרש (ויק"ר טו ד) כששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו, אמר להם ה' אל תיראו הללו לעובדי עבודה זרה ואתם לאכול ולשתות. כתב ביפה תואר הטעם דבשבת מורה המזל על עצבות ושלא לנוח ממלאכה, לכן ציוה ה' לישראל לשבות ולאכול ולשמוח להורות דישאל אינם תחת יד המזל רק תחת הקב"ה בעצמו, לכן עכו"ם ששבת חייב מיתה, משום דמורה בזה שאינו רוצה להיות תחת המזל ונעשה כעבד חפשי מאדוניו ומורד ברבו. ואיתא בכתבי האר"י ז"ל מי שאינו מענג את השבת נעשה מתיבת ענג נגע, ואם מענגו זוכה לשלושה דברים ר"ת ענג - עדן נהר גן. וזהו שאמרו הללו לאומות העולם שאין להם תקנה הנ"ל להנצל בזה שיענגו את השבת דעכו"ם ששבת חייב מיתה (סנהדרין נח:), אבל אתם לאכול ולשמוח ונתהפך מנגע לענג. (פרדס יוסף)

וראה הפהן את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לכן ומראה הנגע עמק מעור בשרו נגע צרעת הוא (יג ג) קשה למה לבן סימן טומאה וביום הכפורים לבן סימן טהרה, ביומא (סו). היו קושרין לשון של זהרית על פתח אוילם מבפנים, וכיון שהגיע שיעיר לפתח הנה מלבין, ונדעו שנעשית מצותו. שְׁנָאֵמַר (ישעיה א יח): 'אם יהיו חטאיכם כשנים פשלג ילבינו'.

אלא לפי שצרעת בא על צרות עין, וצר עין אינו נותן צדקה בשמחה ועל ידי זה מתבייש העני, ואמרו רז"ל (בב"מ טו). המלבין פני חברו ברבים כשופך דמים דאזיל סומקא ואתא חוורא, ועונשו מדה כנגד מדה שבוא עליו צרעת לבן, ולכן הוא סימן טומאה, ומשום הכי מביא שתי ציפורים לטהרתו כי העופות מכירים בצרי עין (סוטה לה:). וכשחזר בתשובה ומקבל על עצמו להתרחק ממידה זו מביא ציפורים. (פרדס יוסף)

שאלות

- א. מנהג ישראל קדום לברך את הרך הנולד ביום היכנסו לברית 'היה אח לשבעה ואב לשמונה'. והוא טעון ביאור.
- ב. מה הטעם שהוצרכו הלויים לעשות תגלחת כמצורעים ככפרה על עבודה זרה?
- ג. **והתגלח ואת הנתק לא יגלח.** (יג א) מה הטעם דכתיב **והתגלח ג' רבתי.**
- ד. **ולקח למטהו שמי צפרים חיות טהרות** (יד ד) פרש"י - פָּרַט לְעוֹף טָמֵא לְפִי שְׁהִנְגְעִים בְּאֵין עַל לְשׁוֹן הַרְעָה שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה פְטוּטֵי דְבָרִים, לְפִיכָה הַזְקָקוּ לְטָהָרְתוֹ צְפָרִים, שֶׁמְפַטְטִינָן תְּמִיד בְּצִפְצוּף קוֹל. לכאורה מהו הפטופוט הזה שמצאו להם שהרי עופות רבים אין בהם פוצה פה ומצפצף. מדוע צפור נקראת צפור. איזה צפור היא פטפטנית והיא חיה גם בעיר וגם בשדה.
- ה. **בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגַּע וְאֵל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד מְלֵאת יְמֵי טְהָרָה** (יב ד) דרשו רז"ל אזהרה לתרומה. ומכאן למדנו לאו לכל טמא שנגע בתרומה שאסור באכילה. (מכות יד:) מה הטעם שנכתב פסוק זה דווקא גבי יולדת.
 - ו. ראייה בפרשה למאמר הז"ל 'מקצת היום ככולו'.
 - ז. ראייה בפרשה למאמר הז"ל 'אוי לרשע ואוי לשכנו'.
- ז. **והזה על המטהר מן הצרעת שבע פעמים וטהרו ושלח את הצפר החיה על פני השדה.** (יד ז) מה הטעם שטהרת המצורע היא דווקא על ידי הזאה שבע פעמים.
- ח. והבגד פי יהיה בו נגע צרעת **בבגד צמר או בבגד פשתים.** (יג מז) מה הטעם דגבי בגדים הקדים צמר לפשתים, ובשתי וערב הקדים פשתים לצמר דכתיב (יג מח) **או בשתי או בערב לפשתים ולצמר** או בעור או בכל מלאכת עור.
- ט. וְעִשָׂה סִפְהֶן אֶת הָאֶחָד חֹטֵאת וְאֶת הָאֶחָד עֲלֶיהָ וְכִפֶּר עָלֶיהָ כִּפְהֶן לְפָנֶי יְ-הוָה מִזֹּב טִמְאַתָּה. (טו ל) צריך ביאור על מה צריכה כפרה הא לא חטאה.
- י. **וביום השמיני ימול בשר ערלתו.** (יב ג) משה רבינו ע"ה נולד מהול (סוטה יב.) באיזה תאריך עשו לו הטפת דם הברית, והוא לא ביום השמיני ללידתו.
- יא. **והבגד פי יהיה בו נגע צרעת בבגד צמר או בבגד פשתים.** (יג מז) באיזה מקרה הבגד לא מטמא בנגעים והוא מצמר של בהמה.
 - יב. סך הכל מספר סוגי הנגעים בגופו ומחוץ לגופו.
 - יג. זאת תקנה תורת המצורע ביום טהרתו **והובא אל הפהן.** (יד ב) לכאורה יש בפסוק סתירה לנאמר לאחר מכן (יד ג) **ויצא הפהן אל מחוץ למחנה.** האם המצורע מגיע אל הכהן או שהכהן מגיע למצורע. מה הטעם שהטריחו את הכהן לצאת אל המצורע מחוץ למחנה.
 - יד. **ויהי לו פן וירמסו אתו העם בשער וימת.** (מ"ב ז כ - בהפטרות) לכאורה קשה שהרי אין לסיים בדבר רע. ואיך מסיימים בפסוק זה. מהו השיעור המינימלי לכל נגעי צרעת בין צרעת אדם בין צרעת בגדים, ופחות מזה איננו נגע צרעת.
 - טו. איך ייתכן שאדם יקרא את הפסוק (יג ט) **נגע צרעת פי תהיה באדם והובא אל הפהן.** ולא יהיה לו חלק לעולם הבא.
 - טז. **וצנה הפהן ושמט את הצפור האחת אל כלי חרש על מים חיים.** (יד ה) מהו דכתיב **הצפור האחת** ולא כתיב **צפור אחת.**
 - יז. **ואם נקבה תלד** (יב ה) ארבע תקופות ישנן בחיי האשה, וכולן רמוזות במלה **נקבה.**
 - יח. פסוק בפרשה מתחיל בנ' ומסיים בנ', ממנו למד אלישע הנביא לצוות לנעמן לטבול בירדן דווקא משאר נהרות.
 - יט. אין רואים שני נגעים פאחד, בין באיש אחד ובין בשני אנשים, אלא רואה את האחד ומסגירו ומחליטו ופוטרו, וחוזר לשני. (משנה נגעים פ"ג מ"א) מקור הדין מפרשתנו (יג א) **וראהו הפהן וטמא אתו.** אותו לבדו. מה הטעם שלא יראה הכהן שנים כאחד.
 - כ. **פי תבאו אל ארץ פנעו אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ ארצותכם.** (יד לד) מה הטעם דכתיב **אני נתן לכם לאחזה** והא כתיב **בבית ארץ ארצותכם.**
 - כא. **וספירה לה שבעת ימים ואחר טהרה.** (טו כח) מה הטעם שאינה מברכת על ספירה זו כמו שמברכים על ספירת העומר דהא כתיב **וספירה.**
 - כב. **וביום השמיני ימול בשר ערלתו.** (יב ג) למדו רז"ל **ביום** ואפילו בשבת. (תו"כ שבת קלב א.) לכאורה הא כתיב (שמות לא יד) **מחלליה מות יומת.** מרים הצדקת דיברה באחיה ולקחה בצרעת, וצריך להבין, דהלא אמרו (ויקרא רבה יד ד) אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה, והיה להקב"ה קודם להביא צרעת בבגדיה.
 - כג. **אדם פי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת** (יג ב) בכתוב מוזכר שלשה דברים, 'שאת' 'ספחת' 'בהרת'. ואמרו חז"ל (נגעים פ"א מ"א) שספחת אינו נגע בפני עצמו, רק 'ספחת' הרי הוא תולדה, וספחת קאי גם על 'שאת' וגם על 'בהרת', וכמו שאמרו חז"ל (שבועות ו:) 'הטיל הכתוב לספחת בין שאת לבהרת, לומר לך כשם שטפילה לשאת כך טפילה לבהרת'. וזה מה שאמרו חז"ל (נגעים שם) מראות נגעים שנים שהן ארבע, פירוש דיש שני אבות שהם הבהרת והשאת, וספחת היא תולדה של שניהם. מה הטעם שהקדים הכתוב 'שאת' ל'בהרת', הרי בהרת עזה כשלג ושאת פחותה הימנה. ובמשנה דנגעים הקדים בהרת.
 - כד. **לכל מראה עיני הפהן** (יג יב) פרט לכהן שחשך מאור עיניו, מכאן אמרו כהן שחשך מאור עיניו והסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים. (נגעים פ"ב מ"ג) לכאורה למה המתינה התורה וכתבה דין זה ב'פלו הפך לבן', הרי מהראוי לכתבו בתחילת ראיית הנגעים. בבהרת או שאת כגרים.
 - כה. **וביום השמיני ימול בשר ערלתו.** (יב ג) מה הטעם שהברית ביום השמיני ואילו בפדיון הבן מחכים ליום השלושים.
 - כו. **אדם פי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הפהן או אל אחד מקבניו הפהנים.** (יג ב) מתי הכהן לא רשאי לראות את הנגעים.
 - כז. **דבר אל בני ישראל לאמר אשה פי תזריע וילדה זכר.** (יב ב) פרש"י - אמר רבי שמלאי: פָּשֵׁם שִׁצִירְתוֹ שֶׁל אָדָם אַחַר כָּל בְּהֵמָה טְהוֹרָה נְעוּף בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כִּף תוֹרְתוֹ נִתְפָּרֵשֶׁה אַחַר תּוֹרַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה נְעוּף (ויק"ר י, א). לכאורה אם נתפרשה התורה כסדר הבריאה היה לו להקדים סדר מצורע לפרשת כי תזריע דהא מצורע מדבר באיש ותזריע מדבר באשה ואדם נברא קודם חוה.

מקורות / חידודן *

א. מנהג זה הובא בספר מלאך הברית בשם ספר התניא (הנקרא תניא רבתי - סימן צה) לאחד הראשונים [הלא הוא רבי יהואל ב"ר יקותיאל ב"ר בנימין ב"ר יהואל הרופא ממשפחת הענויים. הספר נדפס לראשונה באטליה בשנת ה'רע"ד ללא ציון שם המחבר. זהות המחבר הובא בשם הגדולים וקורא הדורות]. וכתב שם שמנהג זה יסודו בהררי קודש, כפי שמובא במדרש תהלים (פרק ד) אמר רבי זעירא שיחתן של ישראל תורה היא, שהן אומרים 'תהא אח לשבעה ואב לשמונה'. רבי שמואל במדרש שם מפרש את כוונת הברכה כך: אב לשמונה הוא ישי אבי דוד שנאמר עליו (שמואל א יז יב) **וְדוֹד בֶּן אִישׁ אֶפְרַתִּי הָיָה מְבִית לָחֵם יְהוּדָה וְשָׂמוּ יוֹשֵׁי יְלֹוֹ לְשִׁמּוֹנָה בְּנִים**, ואח לשבעה זהו דוד שהיו לו שבעה אחים. במדרש בפרשתנו נאמר: **אִשָּׁה פִי תִּזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר הָדָא הוּא דְכַתִּיב (קהלת יא ב) תֵּן חֶלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לְשִׁמּוֹנָה**, אמר הקב"ה אם שמרת ימי נדה אני נתן לך בן ואתה מלו לשמונה ימים (מ"ר יד ז). ניתן לבאר שבזכות שמירת שבעת ימי הנדה תזכה להיות אח לשבעה, ובזכות המילה שנעשית ביום השמיני תהא אב לשמונה. הברכה להורים שיזכו לטעת עוד שבעה ארזים בישראל, והברכה לתינוק שיזכה בעצמו להיות אב לשמונה בנים. (מלאך הברית - פר' נשא)

פסיקתא. **תָּן חֶלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לְשִׁמּוֹנָה** אמר הקב"ה אם תתן חלק לשבעת ימי נדה אז יהיה לך בן הנימול לשמונה. פירוש, דצריך להוסיף חלק לשבעת ימי הנדה זה עונה הסמוכה לוסתה שאסור בתשמיש ואז יהיה לו בן זכר כדאמרו בשבועות (פ"ב) **לְהַקְדִּיל וְלַהוֹרוֹת בֵּין הַטָּמֵא לַטְהוֹר וּסְמִיךְ לָהּ אִשָּׁה פִי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר**. (משך חכמה)

ג. **וְהַתְּגַלָּה ג' גדולה** – לומר גדולה גמילות חסדים ששקולה כנגד כל התורה, שאדם אוכל מפירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם (משנה ירושלמי פאה א), שכן ג' של **וְהַתְּגַלָּה** היא אמצע התורה בפסוקים, **וְדָרַשׁ דָּרַשׁ** הוא אמצע בתיבות, זהו ג' ד', גמול דלים, ושקול ככל התורה שלפניה ושלאחריה, והא דכתיב לה בפרשת נגעים, משום דנגעים באים על צרות עין (ערכין יז). ועין רעה, וזה לא רצה לגמול חסד בכליו, לפיכך **וּפְנֵי אֵת הַבְּיָתִי**. (רבינו אפרים)

גִּימַל רַבְתִּי - לרמז שבנתק יחד עם התגלחות בשעת טהרתו יש ג' התגלחות, אבל בשאר הנגעים יש רק ב' תגלחות. (אזנים לתורה)

ג' **רַבְתִּי** - לרמז ששלשה ליון נדחים בתגלחתו, שער זקנו, ואף אם הוא כהן דכתיב בו לאוי יתירא ונזיר והוי' ג' לאוין כולם דוחה אותן תגלחתו דמצורע. (משך חכמה)

ז. **עַל שִׁבְעָה דְבָרִים נִגְעִים בְּאִיִּם**. נראה נקט לשון הרע ברישא כי אמרין לעיל **הַמְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע כּוֹפֵר בְּעֶקֶר** ומצינו בעשרת הדברות נקט הצווי על עבודה זרה ברישא ואחרי זה נקט שפיכות דמים כי נזק לשון הרע בזה קרוב יותר וכמו שאמרו 'קטיל תִּלְתָּא' ואחר כך נקט שאר דברים כסדרן בעשרת הדברות. והא דנקט גזל אחר גטות הרוח משום דכלהו איירי בנגעים הבאים על גוף האדם עצמו אבל גזל וצרות עין איירי בנגעים הבאים על הבתים וכדיליף מקראי ולהכי נקטנהו לבסוף. (בן יהודע – ערכין טז)

ע. לפי שהאמוריים בנו בתיהם לשם ע"ז ע"כ הקב"ה מביא נגעים על הבתים כדי לנתון אותם ובוה נ"ל ליישב מדרש האומר **כִּנְגַע נִרְאָה לִי בְּפִיתִי** זו ע"ז (ילק"ש מצורע תקסג). ודרש כל פר' זו על בהמ"ק שנחרב בעבור הע"ז שהעמידו שם כו', וכי יעלה על הדעת לומר שבעל מדרש זה דעתו להוציא כל הפר' מפשוטו ולפרשה על חורבן בהמ"ק אלא ודאי שגם דעתו ליתן טעם לנגעי בית, בעבור שהאמוריים בנו אותם לשם ע"ז וע"כ הוא בא לידי נתיצה, ומכאן למד לומר שגם בהמ"ק אשר בו העמיד מנשה הצלם בא לידי נתיצה בעון זה וכל הפרטים שנאמרו כאן נמצאו גם בחורבן הבית, כמ"ש כאן **וּבָא אֲשֶׁר לֹו הַבְּיָתִי**, כך בחורבן בהמ"ק בא אשר לו הבית זה הקב"ה, וכמ"ש כאן **וְהִגִּיד לַפְּהֵן** כך יגיד הקב"ה לירמיה מן הכהנים אשר בענתות, וכמ"ש כאן **כִּנְגַע נִרְאָה לִי** כך יאמר גם הקב"ה. ובדרך זה מבואר כל המדרש והפסוקים כולם כפשוטם. (כלי יקר)

ו. **מִכָּאן אָמְרוּ אוֹי לְרִישָׁה וְאוֹי לְשִׁכְנָה**. (משנה נגעים יב ו) **שָׂאֵם פֶּתֶל מִפְּסִיק בֵּין שְׁנֵי בָתִּים וְנִרְאָה נֶגַע בְּפֶתֶל לְצַד בֵּית זֶה, בְּעַל הַבְּיָתִי הָאֶחָד צָרִיף לְהַטְפֵּל עִמּוֹ, דְּכַתִּיב וְחִלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים, לְשׁוֹן רַבִּים. וְלָזֶה שֶׁהִנְגַע לְצַד בֵּיתוֹ קוֹרָא רִישָׁה, שֶׁהִנְגַעִים בְּאִיִּם עַל לְשׁוֹן הָרַע דְּבִצְמָרָן. (ברטנורא)**

ל. הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה, וכן הקורא על התינוק שלא יבעת, והמניח ס"ת או תפילין על הקטן בשביל שיישן - לא די להם שהם בכלל מנחשים וחבורים, אלא שהן בכלל הכופרים בתורה, שהן עושין דברי תורה רפואת גוף ואינן אלא רפואת נפשות, שנאמר (משלי גב) **וְיִהְיֶה חַיִּים לְנַפְשָׁךְ**. (רמב"ם הלכות ע"ז יא יב)

פ. **וּסְפָרָה לָהּ לַעֲצֻמָה** - וא"ת אמאי אין מברכת זבה על ספירתה כמו שמברכין על ספירת העומר דהא כתיב **וּסְפָרָה**. וי"ל דאין מברכין אלא ביוכל שמברכין ב"ד בכל שנה שלעולם ויכל למנות כסדר וכן עומר אבל זבה שאם תראה תסתור אין לה למנות. (תוס' - כתובות עב)

בספר חק יעקב מביא קושיא זו בשם הפוסקים על נדה וובה ע"ש והנה בנדה לא שייך תירוצם שמא תסתור דמדאורייתא אפילו ראתה כל ז' ימים ופסקה טובלת לערב אלא דבנידה לא קשה מידי דלא כתיב בה לשון **וּסְפָרָה** אך כוונתם בנדה היינו בנדה בזמן הזה דמחמירין לספור ז' נקיים שיברכו ויספרו על תקנת ר' זירא דבנות ישראל החמירו על עצמן דאפילו במידי דרבנן מברכין. ונראה דמה שדקדקו תוס' שמברכין בית דין בכל שנה משום דאכתי היתה יכולה למנות בסוף שבעה ימים אלא כיון דאינה יכולה בכל יום למנות משום שמא תסתור כמו ביוכל שיכולים למנות בכל שנה וכן בעומר קי"ל שאם לא מנה יום אחד כבר אבד מניא וה"נ כיון שאינה יכולה למנות בכל יום אבידה ספירתה ומטעם זה לא תיקנו לספור ב' ספירות העומר בכל יום משום ספיקא דיומא כמו שתקנו בקרבנות החג במוספין משום שאי אפשר לספור ביום אחרון משום זילותא דחג השבועות כמו שמצינו בשיבת הסוכה בש"ע דלא מברכין משום זילותא דיי"ט ועיין במ"א ריש סימן תפ"ט א"כ כיון שאי אפשר להשלים מנין כל הימים אין למנות כלל משום ספיקא דיומא. (הפלאה על כתובות שם)

נראה דקושייתם דוקא למאי דדרשינן **וּסְפָרָה** לה לעצמה דבלא"ה היה אפשר לומר דספירת זבה אינה מצוה כלל אלא הא דכתיב **וּסְפָרָה** ולא כתיב 'תשב שבעת ימים' היינו משום שצריכה לספור בפני עדים. או בפני בעלה ע"פ בדיקה כדי שישמוך עליה וא"כ לא דמי לספירת עומר. משא"כ למאי דדריש לה לעצמה דא"צ לספור בפני בעלה וע"כ דהא דכתיב **וּסְפָרָה** ולא כתיב 'תשב' היינו משום דמצוה לספור מקשה שפיר. (פני יהושע שם)

איתא ברז"ל (עירובין ק:) **עֶשְׂרֵי קָלָלוֹת נִתְקַלְלָה תְּנָה, דְּכַתִּיב: אֵל הָאִשָּׁה אָמַר הָרַבָּה אֲרַבָּה, אֵלֶּי שְׁנֵי טְפֵי דְמִים — אַחַת דָּם נְדָה, וְאַחַת דָּם בְּתוּלִים. וְאִיתָא בַּמַּסַּכַּת בְּרַכּוֹת (מ:) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פֶּל שְׁהוּא מִין קָלְלָה אֵין מְכַרְכִּין עָלֶיהּ. וְלִכֵּן כִּיּוֹן שְׁסוּפְרַת שְׁבַע נְקִיִּים הוּא עַל יְדֵי קְלָלָה דְרֵאתָה נְדוּת וּשְׁפִיר אֵין מְבִרַכְתָּ עַל סְפִירָתָה.** (פרדס שמאי)

עֶשְׂרֵי קָלָלוֹת נִתְקַלְלָה תְּנָה. טעם לעשר כנגד עשרה אותיות של עץ דעת טוב ורע, כמו שנאמר (בראשית ב. יז) **וּמִ'עֵץ הַדַּעַת טוֹב נִרְעַ, דְאוֹתוֹת ו"מ שֶׁל וּמַעַץ הֵם שִׁימוּשׁ, וְכֵן אוֹת ה"א שֶׁל הַדַּעַת וְאוֹת ו"א שֶׁל וְרַע הֵם שִׁימוּשׁ. או יובן בס"ד על פי מ"ש רבינו האר"י ז"ל דקודם החטא היה שמה חיה ביו"ד, ואחר החטא נקראת חוה בוא"י, ולכן כנגד מה שגרמה לסלק ממנה אות יו"ד נתקללה בעשר קללות. (בן יהודע עירובין ק:)**

ק. **וּד' מְרֵאוֹת יֵשׁ בְּצַרְעַת עוֹר הַבָּשָׂר וְאֵלוֹ הֵן:** לובן עז ביותר שאין למעלה ממנו שהוא נראה בעור הבשר כשגל הוא הנקרא בהרת ולובן שהוא דיהה מזה מעט שנראה כצמר נקי של כבש בן יומו הוא הנקרא שאת ולבן שדיהה מן השאת מעט שנראה כסיד ההיכל הוא תולדת הבהרת ונקראת ספחת ולובן שדיהה מסיד ההיכל מעט והרי הוא כקרום ביצה היא תולדת השאת וגם זה נקרא ספחת הנה למדת שהמראה שהוא כסיד ההיכל הוא ספחת הבהרת והמראה שהוא כקרום ביצה היא ספחת השאת שאין לשון ספחת אלא טפילה מכאן אמרו מראות נגעים שהן ארבע בהרת וספחתה שאת וספחתה. (רמב"ם – טומאת צרעת א ב)

ש. **בזה יום רואין את הנגעים חוץ משבת ויו"ט**, חל יום שביעי שלו להיות בשבת או ביו"ט מעבירין לאחוריו. ויש בדבר להקל ולהחמיר שאפשר שיהיה ביום שבת כש הוא יום הראוי לראות טמא ולמחר ילכו להן סימני טומאה ואפשר שיהיה טהור ולמחר יולדו לו סימני טומאה ואין דנין אותו אלא בשעת ראייתו לאחר השבת. (רמב"ם – טומאת צרעת ט ז)

דרשו רבותינו ז"ל אין הכתן רואה את הנגע ביום ראשון, שהרי צריך להסגירו שבעה וכתב (ג:) **וְנִרְאָה הַפְּהֵן אֹתוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְאִי אֶפְשֵׁר לְרֵאוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת. וְלֹא בְיוֹם שֵׁנִי, שֶׁאִם יִצְטָרֵךְ לְהַסְגִּירוֹ שְׁתֵּי שְׁבֻעוֹת יָבֵא יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל הַסֵּגֵר שְׁבֻעַ שְׁנֵי בַשַּׁבָּת שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְלִכֵּן אִמְרוּ שְׁתֵּי שְׁבֻעוֹת שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה יָמִים.** (רבינו בחיי)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
 התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
ramnadan018@gmail.com לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת